

ПОДАТКОВІ РИЗИКИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВ THE TAX RISKS AS AN ELEMENT OF A COMPANY'S TAX POLICY

УДК 338.2 (005.2)

DOI: <https://doi.org/10.32843/infrastuct67-40>**Лега О.В.**

к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю
Полтавський державний
аграрний університет

Яловега Л.В.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю
Полтавський державний
аграрний університет

Прийдак Т.Б.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
та економічного контролю
Полтавський державний
аграрний університет

Leha Olha

Poltava State Agrarian University

Yaloveha Ludmyla

Poltava State Agrarian University

Priyda Tetiana

Poltava State Agrarian University

Податкові ризики є важливою фінансово-правовою категорією, що відіграє ключову роль у системі управління фінансами як на макро-, так і на мікрорівні. Базовими способами управління податковими ризиками є: їх уникнення, зниження рівня ризику та їх визнання. У фінансовій діяльності суб'єкта господарювання управління податковими ризиками, зазвичай, є самостійною системою, яка уможливує мінімізацію ймовірності їх виникнення та появи негативних наслідків, пов'язаних із процесом оподаткування. Наслідки податкових ризиків впливають як на діяльність держави, так і на платників податків, тому значення податкових ризиків та визначення ефективних заходів управління ними наразі є актуальною проблематикою, що потребує подальшого дослідження. У статті здійснено аналіз сутності податкових ризиків та узагальнено причини їх виникнення. Окреслено основні напрями мінімізації податкових ризиків як елементу податкової політики суб'єктів господарювання.

Ключові слова: ризик, податковий ризик, податок, інформація, планування, облік, податкова політика, облікова політика.

Business entities, even at the stage of formulating a business plan, perform an approximate analysis of costs and revenues, as well as examine ways to reduce tax liabilities in order to obtain greater profits. There is always a risk at all stages of activity of business entities, regardless of the sphere of their functioning. The difference may lie only in its degree in this case. Risk is generated by objective existing uncertainty, conflict, lack of information at the time of evaluation, management decision-making, ambiguity of forecasts, changes in the environment and in the system itself, evolution and transformation processes, lack of time for scientific substantiation of economic and financial values and support for appropriate decision-making. The enterprise, working in the dynamic external environment, faces a large number of economic, financial, tax and other types of risks, generating threats to its stable functioning and development. The optimization of its tax security is one of the main directions of increasing the level of economic security of the enterprise. It consists in identifying and analyzing all possible tax risks and reducing the negative impact on economic activity. The latter necessitates the formation and implementation of a balanced tax policy of the enterprise, which plays one of the key positions in the management system. So that changes in external factors would not significantly affect the economic activities of the enterprise. Appearance of modern methods of tax risks reduction is connected with changes in trends in taxation, taxpayers' behavior, increase of tax culture etc. The article outlines the directions of tax risks minimization as an element of tax policy of business entities. In our opinion, it is advisable: to calculate the tax burden on the financial condition of enterprises; to identify and assess tax risks using the map, matrix and table ranking of tax risks; to analyze carefully the contracts and make the source documents, which has a direct impact on the tax consequences.

Key words: risk, tax risk, information, tax, planning, accounting, tax policy, accounting policy.

Постановка проблеми. На всіх етапах діяльності суб'єктів господарювання, незалежно від сфери їх функціонування, завжди існує ймовірність виникнення ризику, проте його ступінь може бути різним. Зазвичай, ризик породжується об'єктивними причинами, зокрема: невизначеністю; конфліктністю; браком інформації на момент прийняття управлінських рішень; хибних прогнозів; нестабільністю як зовнішнього середовища, так і внутрішньої облікової системи; еволюційно-трансформаційних процесів; браком часу для наукового обґрунтування економічних і фінансових показників для прийняття відповідних рішень.

Динамічному зовнішньому середовищу притаманне різноманіття напрямів економічних, фінансових, податкових та інших видів ризиків, що породжують загрози для стабільного функціонування й розвитку суб'єктів господарювання. Одним із різновидів економічного ризику є податковий, якому притаманні всі характеристики загально-економічних ризиків, зокрема: конфліктність, всеохоплюваність, ймовірність, невизначеність та альтернативність [1].

В умовах воєнного стану в Україні значно обтяжується діяльність суб'єктів господарювання

й все складніше стає їм лишатися економічно-стійкими та захищатися від руйнівного впливу з боку як внутрішніх, так і зовнішніх явищ. Відтак, певна частина бізнесу стає майже паралізованою та призупиняє свою діяльність, однак економічна діяльність підприємств є дуже важливою для всього суспільства, адже без неї повноцінне функціонування держави є неможливим. Загострення ситуації, спричиненої військовими діями, актуалізує питання зниження податкових ризиків та мінімізацію податкових платежів на законних підставах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивченню податкових ризиків присвятили свої праці як вітчизняні науковці: П. Бечко, В. Вітлінський, О. Вовчак, О. Десятнюк, Н. Євченко, А. Крисоватий та інші. Питання управління податковими ризиками досліджували К. Замятіна, Р. Подольчак, Ю. Романовська, Т. Чернякова та інші. Зазначені вчені зробили значний внесок у розроблення як теоретичних, так і практичних аспектів аналізу впливу податкових ризиків на діяльність суб'єктів господарювання. Та все ж, зміни у тенденціях сфери оподаткування, поведінці платників податків, підвищенні податкової культури та набутті України статусу кандидата в Європейський Союз

вимагають застосування сучасних методів зниження податкових ризиків.

Формулювання цілей статті. Метою дослідження є узагальнення методів зниження ступеня податкових ризиків підприємств у сучасних умовах функціонування.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стрімко зростаюча інфляція, систематичне здорощання ресурсів призводять до неплатоспроможності суб'єктів господарювання, а як наслідок – до їх неспроможності сплачувати податки за встановленими ставками й термінами.

Задля уникнення дестабілізації та створення дієвої системи економічної безпеки, керівники підприємств повинні мати чіткий перелік потенційних ризиків та загроз, а також усвідомлення можливості наслідків за податкові порушення у вигляді: штрафів, пені, санкцій, втрат через невиконання податкових актів, додаткових витрат у зв'язку із незаконною мінімізацією податкових платежів, посиленого податкового навантаження, позбавлення волі.

Вдало сформована податкова політика на підприємстві, дає можливість управлінському персоналу не лише здійснювати ефективний фінансовий менеджмент та зменшити рівень податкового навантаження, а й проводити професійну підготовку співробітників, відтак забезпечуючи моніторинг та мінімізацію податкових ризиків [2]. Однак, у ході визначення методів та напрямів зниження податкових зобов'язань суб'єктів господарювання важливо пам'ятати про те, що для збереження іміджу та репутації підприємства, законності його діяльності та уникнення претензій податкових органів необхідно, щоб оптимізація здійснювалася в межах чинного законодавства, тому податкова політика підприємства має ґрунтуватися на використанні сучасних методів зниження податкових ризиків.

1. Одним із найефективніших методів оптимізації розміру податкових платежів є *податкове планування*. Найбільший ефект може бути досягнуто у випадку впровадження податкового планування на стадії реєстрації підприємства, оскільки взяття на податковий облік – це один із обов'язкових елементів державної реєстрації підприємств. На цьому етапі визначаються: форма власності, організаційно-правова форма підприємства, його структура, юридична адреса, система оподаткування, особливості сфери діяльності, чисельність співробітників – загалом, усі ті фактори, які згодом безпосередньо впливають на формування та можливості зменшення податкового тягаря підприємства.

Ефективна система податкового планування формує певну послідовність дій, алгоритм, спрямований на оптимізацію роботи підприємств із врахуванням особливостей та стратегій. До основних

напрямів податкового планування та, водночас, зниження податкового навантаження сучасних господарюючих суб'єктів доцільно віднести: вибір оптимального режиму оподаткування відповідно до особливостей капіталу, сфери діяльності, чисельності працівників, суми доходів, прибутку; виявлення та використання всіх можливих для підприємства податкових пільг, перелік яких визначається Податковим кодексом України (далі – ПКУ); контроль своєчасності та дотримання термінів подання податкової звітності та сплати податків.

2. *Вдосконалення діючої облікової політики підприємства.* У розділі «Організація податкового обліку» Наказу (розпорядження, положення, постанови, рішення) про облікову політику доцільно висвітлити такі питання: розроблення внутрішніх стандартів податкового обліку, що деталізують кожен пункт облікової політики за видами податкових платежів; розроблення й затвердження переліку документів, які будуть використовуватися для бухгалтерського та податкового обліку згідно з податковим законодавством; встановлення графіку документообороту з відображення первинних документів, облікових реєстрів і податкової звітності, описами руху первинних документів й облікових реєстрів для складання податкової звітності; визначення рахунків і субрахунків для кожного виду податкових платежів із зазначенням методики ведення аналітичного податкового обліку згідно з правилами бухгалтерського обліку; встановлення механізму визначення нарахування зобов'язань до бюджету за кожним окремим податком відповідно до ПКУ [3].

3. *Мінімізація ризиків договірних відносин.* Реалізація саме податкових ризиків при укладенні договору спричинена легковажним ставленням до дотримання посадовими особами або працівників підприємств чинного законодавства, нехтуванням правою практикою, а іноді звичайною логікою [4]. На нашу думку, для запобігання донарахувань, виникнення податкових спорів щодо безтоварності / фіктивності / нереальності договорів, на етапі підготовки укладення договору необхідно врахувати основні елементи договірної політики.

Першою складовою є перевірка за відкритими реєстрами та базами даних, зокрема: а) реєстрація бізнесу – Єдиний державний реєстр юридичних осіб, ФОП та громадських формувань, Державний реєстр суб'єктів інформаційної діяльності у сфері телебачення і радіомовлення, Реєстр аудиторських фірм тощо; б) податкова інформація – Електронний кабінет платника податків, реєстри ДФС, Реєстр підприємств, установ, організацій України, що мають заборгованість із заробітної плати тощо; в) ліцензування та дозвільні процедури – Єдиний ліцензійний реєстр, Реєстр документів дозвільного характеру, Дані щодо об'єктів, для яких видано дозволи на виконання

будівельних робіт, Реєстр суб'єктів оціночної діяльності тощо; г) відомості про зареєстроване майно – Державний реєстр речових прав на нерухоме майно, Кадастрова карта України, Єдиний державний реєстр МВС із реєстрації транспортних засобів, Державний реєстр цивільних повітряних суден, Відомості про транспортні засоби та їх власників, Єдина база звітів із оцінки майна; д) юридичні дії – Єдиний державний реєстр судових рішень, Відомості про справи про банкрутство, Єдиний реєстр боржників.

На другому етапі підтвердити обґрунтованість вибору контрагента, оцінивши умови угоди та їх комерційну привабливість, наявність особистих контактів керівників підприємств, ділову репутацію, платоспроможність контрагента, ризик невиконання зобов'язань, наявність у контрагента необхідних ресурсів (виробничих потужностей, технологічного обладнання, кваліфікованого персоналу) і відповідного досвіду тощо. Для суб'єктів господарювання підтверджуючими джерелами можуть бути: а) документи, що фіксують результати пошуку, моніторинг та відбір контрагента; сайти контрагентів, рекламні матеріали, пропозиція до співпраці і т. п.; ділове листування; звичайні умови та ціни на ринку на аналогічні товари / послуги; звичайні умови та ціни для даного платника практикою здійснення вибору контрагентів тощо.

Разом із тим, доцільно отримати завірнені копії документів від контрагентів, зокрема: Статут. Свідоцтво про внесення запису до Єдиного державного реєстру та про постановку на облік у податкових органах як платника податків; довіреність на особу, що підписує договір (у разі якщо договір підписується за довіреністю); документи, що підтверджують законність використання виключних прав (товарний знак, фірмове найменування тощо) – за наявності таких прав; договір оренди приміщення за адресою місцезнаходження організації (юридична адреса організації) тощо. В оригіналі повинна бути представлена довідка про відсутність заборгованості в податкових органах.

Наступним елементом є аналіз договорів та складання первинної документації. Наразі правильність складання договорів є головним чинником впливу на податкові наслідки від господарської операції. Повнота виконання договору відображається у первинних документах, що підтверджують факт відвантаження товарів, продукції, виконання робіт, надання послуг (акти здачі-приймання виконаних робіт, надання послуг, видаткові накладні і ін.) [5]. Виконання договору другою стороною підтверджується, зазвичай, платіжними документами (банківські виписки, платіжні доручення і т. д.).

4. Застосування процедури «податковий Due Diligence» – це аналіз фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання за останні три роки з метою встановлення ймовірних податкових

ризиків. Метою процедури «податкового Due Diligence» є отримання об'єктивної інформації щодо податкового навантаження, податкових ризиків, які можуть чинити істотний вплив на оцінку стану й привабливості об'єкта [6]. Алгоритм проведення процедури «податковий Due Diligence», на нашу думку, передбачає послідовні етапи:

I. Діагностика організації податкового обліку на підприємстві;

II. Аналіз облікової податкової політики;

III. Аналіз первинної та договірної документації суб'єкта господарювання на відповідність її вимогам податкового законодавства;

IV. Аналіз діяльності суб'єкта господарювання в частині податкових розрахунків із резидентами і нерезидентами;

V. Аналіз правильності податкових розрахунків та нарахування податків і зборів, та їх відповідність нормам чинного податкового законодавства;

VI. Перевірка правильності складання та подання податкової звітності;

VII. Оцінка ризиків потенційного донарахування податкових зобов'язань.

5. *Ідентифікація та оцінка податкових ризиків* із метою їх мінімізації. Характеризуючи податковий ризик фахівці мають проаналізувати: потенційно несприятливу обставину (факт господарської діяльності), що несе в собі ризик; ймовірність виникнення ризику; можливі негативні наслідки, орієнтовну оцінку можливого збитку (кількісну або якісну) [7]. Спеціальними документами, що сприяють ідентифікації та оцінці податкових ризиків є:

– «Карта ризику» – документ табличної форми із зазначенням факторів ризику, ймовірності настання негативної події, можливості втрат / збитків, способів попередження ризику. Карта ризику є підставою для складання «Матриці ризику»;

– «Матриця ризику» – документ табличної форми, де по горизонталі зазначаються критерії наслідків (незначні, помірні, критичні, катастрофічні), по вертикалі – критерії ймовірності (певні, дуже ймовірні, можливі, малоімовірні, рідкісні). У кожній комірці матриці відображається оцінка кожного ризику (залежно від вищезазначених критеріїв). Зазначимо, що суб'єкти господарювання – платники податків самостійно визначають для себе критерії ймовірності або наслідків побудови матриці ризику;

– «Ранжування ризиків за ймовірністю» – документ табличної форми із зазначенням рангу ризику, його значення для підприємств (певні, дуже ймовірні, можливі, малоімовірні, рідкісні), описом ймовірності. Методика ранжування ризику за ймовірністю, заснована на ймовірності здійснення ризику впродовж трьох податкових періодів. Якщо «подія ризику» відбувається один раз протягом трьох податкових періодів – є «таким, що дуже рідко відбувається». Якщо ж ймовірність

здійснення такої події становить більше ніж двічі за один податковий період – вважатимемо його «таким, що постійно відбувається» [7];

– «Ранжування ризиків за наслідками». На думку практиків, суб'єкти господарювання – платники податків обов'язково мають враховувати такі наслідки ризиків: переплата податків; несплата (неповна сплата) – донарахування податків, штрафи, пеня тощо; втрати репутації; втрати ліквідності та платоспроможності; посилення податкового контролю; ліквідації.

6. *Податковий ризик-менеджмент* – вибір оптимальної форми ведення бізнесу й системи оподаткування, попередню оцінку податкових наслідків кожного управлінського рішення і оформлення господарської операції, визначення допустимого рівня ризику, а також вибір вдалої стратегії мінімізації встановленого ризику [8]. Основними напрямками роботи з управління та мінімізації податкових ризиків є: а) самостійна оцінка ризиків, автоматизація бізнес-процесів та їх облікового відображення (уніфікація процесів, пов'язаних із оподаткуванням; підвищення кваліфікації фахівців із податкового обліку; податкове консультування залученими на умовах аутсорсингу податковими консультантами) [9]; б) взаємодія з контролюючими органами (отримання індивідуальних податкових консультацій щодо конкретної господарської операції, моніторинг відсутності заборгованості по податках шляхом проведення звірок особисто в податковому органі або за допомогою електронного кабінету платника податків); в) взаємовідносини з контрагентами (перевірка контрагентів на предмет благонадійності).

7. *Податковий аналіз* – комплексне вивчення податкової інформації підприємства за певний період, оцінка правильності оподаткування окремими податками та відображення у податковій звітності з метою виявлення ризиків за відповідний період та пошук альтернативних варіантів для вирішення проблемних питань. На нашу думку, послідовність здійснення податкового аналізу залежить від специфіки діяльності суб'єкта господарювання [10]. Доцільно виділити три етапи:

I. *Організаційний* – уособлює оцінку існуючої системи оподаткування господарюючого суб'єкта: загальний аналіз і розгляд елементів системи оподаткування економічного суб'єкта; визначення основних чинників, що впливають на податкові показники; оцінка методики нарахування податкових платежів; оцінка документообігу та вивчення функцій і розподіл повноважень служб і виконавців, відповідальних за нарахування і сплату податків; попередній розрахунок податкових показників економічного суб'єкта.

II. *Основний* – передбачає аналіз податкової інформації, порівняння з періодом попереднього року, визначення основних факторів впливу на

податкове навантаження підприємства, чинники, які впливають на прибутковість або збитковість підприємства, розрахунок планових показників діяльності підприємства (собівартість, податкові платежі, навантаження тощо). Особливу увагу потрібно приділити аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом в розрізі податків та зборів.

III. *Підсумковий* – узагальнюються результати податкового аналізу щодо правильності оподаткування. На підставі проаналізованої інформації виявляються ризики за певний період та приймаються управлінські рішення щодо оптимізації податкових розрахунків [10].

Податкові платежі виступають як один елементів зобов'язань будь-якого сучасного суб'єкта господарювання. Відповідно, їх величина безпосередньо впливає на підсумкову величину чистого прибутку підприємства та показники його економічної ефективності. Відповідно, з метою підвищення економічної ефективності діяльності будь-яке підприємство прагне скоротити витрати. І податкові платежі у цьому у разі є винятком. Реалії функціонування суб'єктів господарювання пов'язані з загрозами, які, зазвичай, носять комплексний характер. Наведені рекомендації можуть стати в нагоді для розробки ефективної податкової політики підприємства, уникнення або ж зниження податкових ризиків підприємств.

Висновки з проведеного дослідження. Узагальнюючи вищевикладене, зауважимо, що нині податкова безпека знаходиться в зоні ризику. Можливі загрози, зазвичай, носять комплексний характер: на одні й ті ж об'єкти системи безпеки можуть бути спрямовані різні загрози, що, здебільшого, формують підсилюючий ефект: загрози, пов'язані з порушенням виконання податкових зобов'язань (високий рівень податкових злочинів і правопорушень); загрози правового характеру (недосконалість податкової політики держави); загрози інституційного характеру (відсутність контролю за надходженням податкових платежів і зборів до бюджетів різних рівнів).

Під податковими ризиками варто розуміти ймовірність виникнення негативних наслідків для податкової системи через неефективність її побудови й функціонування, а також впливу на неї існуючих загроз як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. Реалії функціонування суб'єктів господарювання вимагають сучасних шляхів мінімізації податкових ризиків. Відтак, на нашу думку, доцільно: здійснювати розрахунок податкового навантаження на фінансовий стан підприємств; ідентифікувати та оцінювати податкові ризики з використанням карти, матриці та таблиці ранжування податкових ризиків; ретельно аналізувати договори та складати первинну документацію, які мають безпосередній вплив на податкові наслідки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лісовий Г. Податкова злочинність як загроза податковій безпеці України. *Публічне право*. 2017. № 2 (26). С. 113–121.
2. Петренко І. Податкові ризики, що впливають на економічну безпеку підприємства. *Банкрутство & Ліквідація в Україні*. 07.02.2019. URL: <https://bankruptcy-ua.com/articles/10955> (дата звернення: 30.06.2022).
3. Новосельська Л. І. Інформаційні моделі податкового обліку. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2014. Вип. 24.11 С. 353–358.
4. Пилипенко Г. Податкові ризики при укладанні договорів належна обачність при виборі контрагента. URL: <https://sherman.in.ua/podatkovy-riziki-pri-ukladanni-dogovoriv-nalezhna-obachnist-pri-vibori-kontragenta/> (дата звернення: 30.06.2022).
5. Лега О. В., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Сучасні методи зниження податкових ризиків платників податків. *Модернізація економіки: сучасні реалії, прогностичні сценарії та перспективи розвитку*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. Херсон : ФОП Вишемирський В. С., 2021. С. 136–140.
6. Податковий, фінансовий та юридичний Due Diligence. URL: <https://finexpertiza.ru/service/consulting/due-diligence/> (дата звернення: 30.06.2022).
7. Жукова О. What is COMPLIANCE, або як оцінювати податковий ризик? URL: <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100013546-what-is-compliance-abo-yak-otsinyuvati-podatkoviy-rizik%202> (дата звернення: 30.06.2022).
8. Соловйова Т. Як бізнесу ефективно управляти податковими ризиками. URL: <https://juscutum.com/ru-tatyana-soloveva-kak-biznesu-yeffek/> (дата звернення: 30.06.2022).
9. Як перевірити свого контрагента за відкритими реєстрами. URL: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/100988> (дата звернення: 30.06.2022).
10. Лега О. В., Канцедал Н. А., Яловега Л. В., Прийдак Т. Б. Аналіз як інструмент податкової діагностики. *Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2022. P. 520–527. URL: <https://sciconf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasianscientific-discussions-13-15-fevralya-2022-goda-barselona-ispaniya-arhiv> (дата звернення: 30.06.2022).

REFERENCES:

1. Lisovyi H. (2017) Podatkova zlochnnist yak zahroza podatkovii bezpetsi Ukrainy [Tax crime as a threat

to tax security of Ukraine]. *Publichne pravo [Public law]*, vol. 2 (26), pp. 113–121.

2. Petrenko I. (2019) Podatkovi ryzyky, shcho vplyvaiut na ekonomichnu bezpeku pidpriemstva [Tax risks affecting economic security of enterprise]. *Bankrutstvo & Likvidatsiia v Ukraini*. Available at: <https://bankruptcy-ua.com/articles/10955> (accessed 30 June 2022).

3. Novoselska L. I. (2014) Informatsiini modeli podatkovoho obliku [Informational models of tax accounting]. *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy [Scientific Bulletin of NLTU of Ukraine]*, vol. 24.11, pp. 353–358.

4. Pylypenko H. Podatkovi ryzyky pry ukladanni dohovoriv nalezhna обачnist pry vybori kontrahenta [Tax risks in concluding contracts: due diligence in choosing a contractor]. Available at: <https://sherman.in.ua/podatkovy-riziki-pri-ukladanni-dogovoriv-nalezhna-obachnist-pri-vibori-kontragenta/> (accessed 30 June 2022).

5. Leha O. V., Yaloveha L. V., Pryidak T. B. (2021) Suchasni metody znyzhennia podatkovykh ryzykiv platnykiv podatkiv [Modern ways of lowering tax risks of taxpayers]. *Modernizatsiia ekonomiky: suchasni realii, proghozni stsenarii ta perspektyvy rozvytku [Modernization of Economy: Current Realities, Forecast Scenarios and Prospects of Development]*: materialy mizhnar. nauk.-prakt. konf. Kherson: FOP Vyshemyrskiy V. S, pp. 136–140.

6. Podatkovi, finansovi ta yurydychni Due Diligence [Tax, Monetary and Legal Due Diligence]. Available at: <https://finexpertiza.ru/service/consulting/due-diligence/> (accessed 30 June 2022).

7. Zhukova O. What is COMPLIANCE, abo Yak otsiniuvaty podatkoviy rizyk? [What is COMPLIANCE, or how to estimate a tax risk?]. Available at: <http://www.visnuk.com.ua/ru/publication/100013546-what-is-compliance-abo-yak-otsinyuvati-podatkoviy-rizik%202> (accessed 30 June 2022).

8. Soloviova T. Yak biznesu efektyvno upravlyaty podatkovymi ryzykami [How to manage by tax risks effectively]. Available at: <https://juscutum.com/ru-tatyana-soloveva-kak-biznesu-yeffek/> (accessed 30 June 2022).

9. Yak pereviryty svoho kontrahenta za vidkrytymi reiestramy [How to check your contractor using open registries]. Available at: <https://interbuh.com.ua/ua/documents/oneanalytics/100988> (accessed 30 June 2022).

10. Leha O. V., Kantsedal N. A., Yaloveha L. V., Pryidak T. B. (2022) Analiz yak instrument podatkovoi diahnostryky [Analysis as a tool of tax diagnostics]. *Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 1st International scientific and practical conference*. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. P. 520–527. Available at: <https://sciconf.com.ua/i-mezhdunarodnaya-nauchno-prakticheskaya-konferentsiya-eurasia-nsientific-discussions-13-15-fevralya-2022-goda-barselona-ispaniya-arhiv> (accessed 30 June 2022).